In gesprek met

Barbera van der Kaay

woorden: Dorien Dijkhuis beelden: Marijn de Wijs

Zingen wilde ze. Als klein meisje droomde Barbera van der Kaay van Carré. Maar toen die droom eenmaal uitkwam, bleek het minder magisch dan gedacht. Nu is er een debuutalbum als singer-songwriter: ‘Taking my time’. ‘Als ik zing bestaat er geen tijd. Het heeft lang geduurd voor ik werd wie ik altijd al was.’

‘Schitterend hè?’ Het licht valt in lange banen door het bladerdek. Dor blad ritselt, onder onze voeten veert de bosgrond. ‘Ik ben hier lang niet geweest.’

Er waren tijden dat Barbera dagelijks in dit bos kwam, het ligt op een steenworp afstand van haar huis. Maar er was zo weinig tijd de laatste maanden. Ze produceerde haar debuutalbum helemaal in haar eentje en daar kwam meer bij kijken dan ze van tevoren had kunnen vermoeden. Ook voor haar gitaar had ze amper tijd. Laat staan dat er tijd was om nieuwe liedjes te maken. ‘Maar nu kriebelt het weer’, zegt ze. ‘Ik voel dat er weer ruimte voor komt. Ik kijk ernaar uit om weer bezig te zijn met muziek máken.’

Het woord ‘ruimte’ valt vaak wanneer je praat met Barbera van der Kaay. Net als ‘rust’ en ‘tijd’. De liedjes op haar debuutalbum gaan erover. Het album heet niet voor niets ‘Taking my time’. Tijd fascineert haar. Of beter gezegd, het fenomeen dat er eigenlijk twee soorten tijd bestaan: tijd die chronologisch verloopt en waar we vaak tekort van hebben en tijd waarin we juist níet op de klok kijken, wanneer we ondergedompeld zijn in iets dat we doen: een boek lezen. Of in haar geval: gitaar spelen en zingen. ‘Van die laatste soort zou ik veel meer willen hebben’, zegt ze. ‘Het is dát soort tijd waarin inspiratie ontstaat voor nieuwe melodieën en teksten, waarin ik echt iets nieuws kan creëren. Dat heb ik al een tijdje niet ervaren.’

Haar tweelingzus Marjolein is net vertrokken naar Roemenië. ‘Ze past op een groot oud houten huis in “the middle of nowhere”. Om te ontdekken hoe het is als de tijd volledig van haar is. Ik begrijp die behoefte. Maar ik mis haar ook ontzettend. We delen veel samen. Zij zingt ook en kent mij door en door. Tweeling zijn blijft iets bijzonders. Ik moet er nog erg aan wennen dat ze fysiek zo ver weg is.’

De naam van haar album is in meerdere opzichten dubbelzinnig. Het is geen toeval dat het album juist nú komt. Eerder had ze de plaat gewoonweg niet kunnen maken. Hij staat voor wie ze nu is en voor wie ze is geworden. Barbera wist al vroeg dat ze zangeres wilde worden. Thuis werd altijd veel muziek gemaakt. Haar tweelingzus kan ook goed zingen, broer en vader spelen allebei gitaar en piano. Barbera: ‘Ik droomde als meisje van een carrière als zangeres. Ik wilde mensen de avond van hun leven bezorgen. Ik koos voor de opleiding musicaltheater aan de Frank Sanders Academie. Het was mijn droom om in Carré te staan, maar toen die droom eenmaal werkelijkheid was geworden, bleek dat het niet alleen maar rozengeur en maneschijn is. Ik vond het heerlijk om mensen te zien genieten, om ze blij te maken, maar op tournee zijn was nieuw voor mij. Ook de vele audities en afwijzingen waren confronterend.’

‘Mijn ouders hebben mij een basis gegeven waarin tevredenheid en oog voor het kleine veel aandacht kregen. Die basis raakte ik een beetje kwijt in het musicalvak. Er was veel concurrentie en ik wist niet altijd of ik daaraan kon tippen. Ik vond het best lastig om me steeds opnieuw te moeten bewijzen. Al werden mijn talenten ook opgemerkt en heb ik veel mooie rollen mogen vertolken. Op het moment dat ik de rol van Fiona in de musical ‘Shrek’ mocht spelen en mijn ouders in de zaal zaten had ik het gevoel dat ik hen iets terug kon geven en kon laten zien dat hun geloof en steun mij daar hadden gebracht.’

Ze ontdekte de gitaar toen ze voor het eerst liefdesverdriet had. Het verbreken van een lange relatie bracht een rumoerige periode met zich mee. ‘Op een dag zag ik een roze Spaanse gitaar te koop in een muziekwinkel. Ik was op slag verliefd.’ De eerste akkoorden leerde ze van haar vader. Ze leerde erop te spelen. Direct ontstond er een stortvloed aan melodieën en teksten. De gitaar ging mee op tournee. In de kleedkamer speelde en oefende ze haar liedjes en haar

spel bleef niet onopgemerkt. ‘Na de het spektakel van de voorstelling ‘Shrek’ werd ik gevraagd auditie te doen voor een kleinere voorstelling: ‘Een avond met Dorus’, waarin we onszelf mochten begeleiden en veel vrijheid kregen voor eigen inbreng. Ik mocht mezelf begeleiden op gitaar. Die periode is een kanteling geweest. Ik mocht het kleine weer vertolken en ik besloot dat dit mijn laatste productie was en dat ik mijn eigen liedjes wilde zingen.’

In die tijd ontstond ook haar ‘stem’, haar kenmerkende manier en toon van zingen. ‘In het theater zong ik vaak lang en hard’, zegt ze. ‘De musical vergrootte alles uit. Met de gitaar maakte ik juist kleine liedjes. Ik woonde in een huis met heel dunne wanden, waar ik rekening moest houden met mijn huisgenoten. Zo heb ik heel zacht en gedoseerd leren zingen, in een toonsoort die goed bij me past.’ Barbera verhuisde van Amsterdam naar een eigen huis in Heemstede. Daar ontstond de rust om het componeren te ontwikkelen. In 2015 was ze kandidaat in het programma ‘De beste Singer Songwriter van Nederland’. Met haar liedje ‘350 Jaar’ kwam ze bij de laatste 32 kandidaten. ‘Het was stiekem nog iets te vroeg, ik had nog nooit gespeeld voor televisie. Ik was zo nerveus tijdens de opnames. De week na het programma heb ik een week niet durven spelen.’

Na dat moment besloot ze dat ze op les wilde om haar gitaarspel beter te maken. Ze belde gitarist-zanger-producent Gerrit de Boer. Ze vond het heerlijk om zoveel nieuwe dingen te leren en haar liedjes kregen opnieuw vorm. ‘Gerrit leerde mij geduld te hebben en de tijd te nemen om liedjes te maken. Het is een ambacht. Het was een soort ‘aha-gevoel’: hier kan ik mijzelf zijn, mag ik de tijd nemen om te zoeken.’

Toen de opnameperiode van de liedjes voor ‘Taking my time’ achter de rug was, merkte ze dat haar veerkracht weg was. ‘Ik had een baan op een kantoor aangenomen voor een stukje rust en zekerheid, om mijzelf daarnaast aan de muziek te kunnen wijden. Maar ik was daar niet op mijn plek en het werk kostte me veel energie, waardoor ik mijn vlammetje kwijtraakte.’ Door een periode van heel veel rust, een goede bedrijfsarts en een coach kwam ze langzaam weer op haar pad. ‘Die coach leerde me te luisteren naar de signalen van mijn lichaam, naar de dingen waar ík behoefte aan had. Ik had dat nooit echt geleerd. In het theater was het altijd hard doorwerken. Nu leerde ik een kop thee te zetten en daar ook echt even voor te gaan zitten. Ook las ik een boek over hooggevoeligheid, waardoor ik erkende en herkende dat ik hooggevoelig ben, maar dat dit ook zeker een deel van mijn talent is.’

In deze periode leerde ze haar huidige vriend kennen. ‘Dat was best spannend, vooral omdat ik ook net allerlei nieuwe dingen over mezelf ontdekte. Hij gaf mij nieuw vertrouwen om te zijn wie ik ben en omarmde en genoot juist van mijn kijk op de wereld. Mijn vriend nam mij veel mee de natuur in en hielp mij te kiezen voor mezelf. Dat heeft me heel veel rust gegeven.’

Ze voelde zich schuldig dat ze haar plaat niet kon uitbrengen op het moment dat hij af was. ‘Ik was te lang over mijn eigen grenzen heen gegaan. Achteraf gezien bleek dat er gewoon een time-out nodig was. Het heeft uiteindelijk veel opgeleverd.’ Na deze periode van rust zocht ze naar ‘langzaam’ werk en kwam in een verzorgingshuis terecht waar ze voor de maaltijden van de bewoners zorgde die ‘s middags warm aten. ‘Ik haalde zoveel voldoening uit dit werk. Het plezier met de bewoners, het besef van eindigheid en het simpele geluk van een extra toef slagroom op de hopjesvla, gaf me nieuwe inzichten en hernieuwde energie.’

In het voorbijgaan streelt ze af en toe een hond die uitgelaten door de bladeren rent. Lange tijd dacht ze dat ze een beetje vreemd was. Dat ze melancholisch kan zijn, dat ze geraakt kan worden door een bepaalde lichtval of een spin die een web bouwt. ‘Ik heb er lang tegen gevochten, maar inmiddels weet ik: dit is hoe ik de wereld zie. Het is mijn kracht. Ik móet de wereld wel laten binnenkomen, anders kan ik me er niet door laten raken. En als ik me niet laat raken, kan ik niet maken wat ik maak. Want dan kan ik op mijn beurt anderen niet raken met mijn liedjes.’

Veel inspiratie haalt ze ook uit de liedjes van Eva Cassidy, de Amerikaanse zangeres die tijdens haar leven onbekend bleef, omdat ze zo verlegen was. ‘Eva Cassidy inspireert mij als zangeres. Niet alleen haar zuiverheid van toon vind ik inspirerend, ook haar persoonlijkheid. Ik heb haar biografie gelezen en herken mezelf in haar. Zij wilde met heel haar hart en ziel zingen, maar niet op de voorgrond. Uit dat boek bleek heel sterk dat zij niet had kunnen functioneren als ze nu nog had geleefd. De hardheid en snelheid van deze tijd, ik herken dat. Het is lastig uit te leggen. Ik heb vaak het idee gehad dat ik niet pas in deze tijd, omdat hij zo snel gaat. Soms heb ik het gevoel dat ik het allemaal niet bij kan benen. Dat ik beter geboren had kunnen worden in een vroegere, tragere tijd waarin de wereld minder groot was en waar er minder keuzes en prikkels waren. Een tijd waarin Facebook nog niet bestond en waarin ik dus niet met elk bliepje word afgeleid en buiten mijn eigen wereld word getrokken. Mijn zus herkent dat gelukkig. Precies om die reden is zij naar Roemenië gegaan.’

Sinds kort wijdt Barbera zich volledig aan de muziek. ‘Ik ben nu singer-songwriter en daarnaast geef ik gitaarles aan huis. Ik geef les aan kinderen, maar ook aan een brandweerman van 58. Ik vind het heerlijk om mijn liefde voor muziek op deze manier met anderen te delen. En om de hele dag te doen wat ik het liefst doe: muziek maken. Het is zo’n belangrijk element in ons bestaan. Muziek verbindt. Als ik speel en zing, bestaat er geen tijd. Dan ben ik in het nu. Dan ben ik mezelf en helemaal vrij.’

Ze klopt het zand van haar laarzen voor ze in haar auto stapt op weg naar huis. Straks staat de eerste leerling van de dag op de stoep. ‘Wat mijn zus zoekt in Roemenië, tijd waarin niets moet, waarin ze volledig kan zijn wie ze is, dat zoek ík in mijn muziek: zachtheid en traagheid, kleinheid en puurheid. Het heeft even geduurd, maar ik denk dat ik nu eindelijk ben geworden wie ik altijd al was.’

Dorien Dijkhuis is freelance journalist. Ze schrijft over kunst, cultuur, reizen, eten en gezondheid. Het liefst interviewt zij mensen die bevlogen zijn over wat zij doen. Van wetenschappers en chefkoks tot schrijvers en uitvinders en van biologische boeren en vissers tot kunstenaars en zangeressen.